

הלכות תשובה פרק ד

פרק ד

כ"ד דברים המעכבים את התשובה

4 עוונות גדולים

א.

עשרים וארבעה דברים מעכבין את התשובה.

ארבעה מהן עוון גדול, והעושה אחד מארבעתן אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה לפי גודל חטאו.

ואלו הם,

א' - המחטיא את הרבים.

ובכלל עוון זה - המעכב את הרבים מלעשות מצוה.

ב' - והמטה חבירו מדרך טובה לדרך רעה, כגון מסית ומדיח.

ג' - והרואה בנו בתרבות רעה ואינו ממחה בידו.

הואיל ובנו ברשותו, אילו מיחה בו היה פורש, ונמצא כמחטיא אותו.

ובכלל עוון זה - כל שאפשר בידו למחות באחרים, בין רבים בין יחידים, ולא מיחה, אלא יניח אותן בכשלונן.

ד' - והאומר, "אחטא ואשוב".

ובכלל זה - האומר "אחטא ויום הכיפורים מכפר":

ב.

ומהן חמישה דברים הם נועלין דרכי התשובה בפני עושיהן.

ואלו הן,

א' - הפורש מן הציבור.

לפי שבזמן שיעשו תשובה לא יהיה עמהן, ואינו זוכה עמהן בזכויות שעושין.

ב' - והחולק על דברי חכמים.

לפי שמחלוקתו גורמת לו לפרוש מהם, ואינו יודע דרכי התשובה.

ג' - והמלעיג על המצוות.

שכיון שנתבזו בעיניו אינו רודף אחריהן ולא עושן, ואם לא יעשה במה יתזכה.

ד' - והמבזה רבותיו.

שדבר זה גורם להן לדחפו ולטרדו כישוע וכגיחזי, ובזמן שנטרד לא ימצא מלמד ומורה לו דרך האמת.

ה' - והשונא את התוכחות,

שהרי לא הניח לו דרך תשובה, שהתוכחה גורמת לתשובה, שבזמן שמודיעין לו לאדם חטאיו ומכלימין אותו, חוזר בתשובה, כמה שכתוב בתורה "זכור אל תשכח" וכו', "ממרים הייתם" וכו' (דברים ט"ז),

"ולא נתן י"י לכם לב" וכו' (דברים כ"ט),

"עם נבל ולא חכם" (דברים ל"ב):

וכן ישעיהו הוכיח את ישראל ואמר "הוי גוי חוטא" וג'

(ישעיהו א':ד'), "ידע שור קונהו" וג' (ישעיהו א':ג'),

"מדעתי כי קשה אתה" וג' (ישעיהו מ"ח:ד').

וכן ציוהו האל להוכיח לחטאים שנאמר "קרא בגרון אל

תחשך" וג' (ישעיהו כ"ח:א').

וכן כל הנביאים הוכיחו לישראל עד שחזרו בתשובה.

לפיכך צריך להעמיד בכל קהל וקהל מישראל חכם גדול וזקן וירא
שמים מנעוריו ואהוב להם, שיהא מוכיח לרבים ומחזירן
בתשובה.

וזה ששונא את התוכחות, אינו בא למוכיח ולא שומע דבריו,
לפיכך יעמוד בחטאותיו, שהן בעיניו טובים:

5 חטאים בין אדם לחברו ואינו יודע חברו

ד.

ומהן חמישה דברים העושה אותן אי אפשר לו שישוב תשובה גמורה, לפי
שהן עוונות שבין אדם לחבירו, ואינו יודע חבירו שחטא לו כדי שיחזיר לו או
ישאל ממנו למחול לו. ואלו הם,

א' - המקלל את הרבים.

לא קילל אדם ידוע כדי שישאל ממנו כפרה.

ב' - והחולק עם הגנב.

לפי שאינו יודע גניבה זו של מי היא, אלא הגנב גונב רבים ומביא
לו והוא לוקח.

ועוד, שהוא מחזק יד הגנב ומחטיא אותו.

ג' - והמוצא אבידה ואינו מכריז עליה עד שיחזירה לבעליה.

לאחר זמן כשיעשה תשובה אינו יודע למי יחזיר.

ד' - והאוכל שוד עניים ויתומים ואלמנות.

אלו בני אדם אמללין הן, ואינן ידועים ומפורסמין, וגולים מעיר לעיר ואין להם מכיר כדי שידע שוד זה של מי הוא ויחזירנו לו.

ה' - והמקבל שוחד להטות דין.

אינו יודע עד היכן הגיעה הטיה זו, וכמה הוא כוחה, כדי שיחזיר, שהדבר יש לו רגלים.

ועוד, שהוא מחזק יד זה ומחטיא אותו:

5 דברים קלים בעיני רוב בני אדם

ה.

ומהן חמישה העושה אותן אין חזקתו לשוב מהן, לפי שהן דברים קלים בעיני רוב האדם, ונמצא חוטא והוא ידמה שאין זה חטא. ואלו הם,

א' - האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה.

שזה אבק גזל, והוא מדמה שלא חטא, ויאמר, "כלום אכלתי אלא ברשותך".

ב' - והמשתמש בעבוטו של עני.

שהעבוט של עני אינו אלא כגון קרדום ומחרישה, ויאמר בליבו, אינן חסרין, והרי לא גזלתי אותו.

ג' - והמסתכל בעריות.

מעלה על דעתו שאין בכך כלום, שהוא אומר, "וכי בעלתי או קרבותי", והוא אינו יודע שראיית העינים עוון גדול, שהיא גורמת לגופן של עריות, שנאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם" (במדבר ט"ז:ל"ט).

ד' - והמתכבד בקלון חבירו.

אומר בליבו שאינו חטא, לפי שאין חבירו עומד ולא הגיעה לו בושת ולא ביישו, אלא ערך מעשיו הטובים וחכמתו למול מעשה חבירו או חכמתו כדי שייראה מכללן שהוא מכובד וחבירו בזוי.

ה' - והחושד כשרים.

אומר בליבו שאינו חטא, לפי שהוא אומר, "מה עשיתי לו, וכי יש שם אלא חשד שמא עשה או לא עשה", והוא אינו יודע שזה עוון, שמשים אדם כשר בדעתו כבעל עבירות:

5 דברים המושכים אחריהם מאד

1.

ומהם חמישה דברים העושה אותן יימשך אחריהן תמיד, והן קשים לפרוש מהן, לפיכך צריך אדם להיזהר מהם שמא ידבק בהן, והן כולן דעות רעות עד מאד.

ואלו הן,

1. רכילות,

2. ולשון הרע,

3. ובעל חימה,

4. ובעל מחשבה רעה,

5. והמתחבר לרשע

מפני שהוא למד ממעשיו והן נרשמים בליבו, הוא שאמר שלמה

"ורועה כסילים ירוע" (משלי י"ג).

וכבר חיברנו בהלכות דעות דברים שצריך כל אדם לנהוג בהן תמיד, קל וחומר לבעל תשובה:

כל אלה אינם מעכבים את התשובה

ז.

כל אלו הדברים וכיוצא בהן, אף על פי שמעכבין את התשובה, אינן מונעין את התשובה, אלא אם עשה אדם תשובה מהן הרי זה בעל תשובה, ויש לו חלק לעולם הבא:

עיקר הרשות

ביאור עיקרים הנגררים עם התשובה